

Humoresky

Mark Twain

eknizky.sk

HUMORESKY

MARK TWAIN

eknizky.sk

F. Šimáček, 1895

Humoresky by Mark Twain is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License, except where otherwise noted.

Obsah

Novinářství v Tennessee	1
Rozmluva se zpravodajem.	7
O literatuře mravoučných povídek.	13
Kandidátem guvernérství.	19

Ukradený bílý slon.

I.	27
II.	35
III.	43

Novinářství v Tennessee

Redaktor Laviny v Memphiisu pouští se tímto laskavým způsobem do dopisovatele, jenž ho prohlásil za radikála: — „Co počal psáti první slovo, kaňhaje tečky na *i*, čmáraje čárky přes *t* a látaje periodu, byl si toho dobře vědom, že kuje výrok prosáklý mrzkostí a páchnoucí lží.“ Směna.

Bylo mi řečeno lékařem, že v jižním podnebí okřeju, i odejel jsem dolů do Tennessee a dostal místo za spoluredaktora při Zoře a válečném hesle hrabství Johnsonského. Přišed do redakce za povinností zastal jsem vrchního redaktora, sedícího s opřenými zády na třínohé stoličce a s nohama nataženými na sosnovém stole. V pokoji byl ještě jeden sosnový stůl a ještě jedna pochroumaná stolice, a stůl i stolice byly zpola pohřbeny pod novinami a papírovými ústřížky a rukopisnými archy. Byla tu dřevěná truhlička s pískem posetým nedopalky doutníkův a „starými vojáky“, a kamna s dvířky, visícími na hořejší stěžeji. Vrchní redaktor byl oděn krátkým černým soukenným kabátem s dlouhými šosy a bílými plátěnými spodky. Jeho boty byly malé a čistě vyleštěny. Měl na sobě košili s řáskovanou náprsníčkou, velký pečetní prsten, stojatý límeč zastaralého tvaru a kostkovaný nákrčník se splývajícími cípy. Doba kroje asi rok 1848. Kouřil doutník, a přemýšleje o slově a hrabaje se ve vlasech pocuchal si silně kadeře. Mračil se strašlivě, a z toho jsem soudil, že kuje nějaký zvláště pádný článek. Řekl mi, abych vzal došlé časopisy, prohlédl je a sepsal „Duch tennessejského tisku,“ pojma stručně ve článek z jich obsahu vše, co uzdá se mi zajímavým.

Napsal jsem toto:

Duch tennessejského tisku.

„Redaktoři Polo týdenního zeměřesení tápají patrně v nedorozumění, co se týče ballyhacké železnice. Nenít úmyslem společnosti vyhnouti se Buzzardvillu. Naopak pokládají je za jedno z nejdůležitějších míst podle trati, a protož nikterak nehodlají nechati jej stranou. Pán od Zeměřesení bude tedy té laskavosti a podá opravu.“

2 Humoresky

„Slovník John W. Blossom, nadaný redaktor higginsvilleského Hromoblesku a bojovného pokřiku svobody, zavítal včera do města. Ubytoval se u Van Burena.

„Pozorujeme, že náš kollega od mud-springsského Ranního ryku zabředl v omyl domnívaje se, že volba Van Wertera není hotovou událostí, leč pozná dojista svou chybu prve, nežli se tento pokyn k němu dostane. Nechal se bez pochyby obloudivi neúplnou volební zprávou.

„S potěšením zaznamenáváme, že město Blathersville vyjednává s několika new-yorskými pány o to, aby vydláždili jeho ulice téměř neschůdné Nicholsonovou dlažbou. Denní hláhol promlouvá zdárně ve prospěch tohoto opatření a zdá se býti jist konečným úspěchem.“

Podal jsem rukopis vrchnímu redaktorovi, aby jej přijal, změnil anebo zničil. Nahlédl do něho, a tvář se mu zakabonila. Probíhal okem řádky a mračil se hůř a hůř. Bylo snadno poznati, že něco není v pořádku. Po té vyskočil a zvolal:

„Hrom a peklo! Což myslíte, že takto promluví k tomu dobytku? Což myslíte, že moji předplatitelé snesou takovou břечku, jako je tohle? Dejte mi péro!“ Nikdy neviděl jsem péra tak potměšile škřípajícího a škrtajícího nebo něčí slovesa a přídavná jména tak necitelně rozrývajícího. Když byl nejvíce zabrán v práci, kdosi střelil po něm otevřeným oknem a porušil souměrnost mého ucha.

„Aha,“ vece, „to je ten lotr Smith od Mravní sopky... měl přijít už včera.“ I strhnuv námořnický revolver se závěsu vypálil. Smith padl střelen do stehna. Rána zmařila cíl Smithovi, jenž bral ho podruhé na mušku, a Smithova kulka stihla jiného člověka. Ten člověk byl jsem já. Ustřelen toliko prst.

Po té jal se vrchní redaktor dále škrtati a připisováti. Právě když byl hotov, proletěl rourou u kamen ruční granát, a výbuch roztříštil kamna na tisíc kusů. Nezpůsobil však jiné škody, leč že zabloudilý úlomek vyrazil mi dva zuby.

„Ta kamna jsou nadobro zkažena,“ pravil.

Odušil jsem, že se s ním srovnávám.

„Nu, co na tom? ... za nynější pohody není jich třeba. Znáš toho člověka, který to udělal. Však ho dostanu. Nuže, tímto způsobem dlužno zpracovat tu látku.“

Vzal jsem rukopis. Byl samá škrtanina a samé přípisky, že by ho matka nebyla poznala, kdyby byl měl jakou. I četl jsem toto:

„Duch tennessejského tisku.

„Zarytí lháři od Polotýden ní ho zeměřesení usilují patrně o to, aby šlechtnému a rytířskému lidu pověsili zase na nos jednu ze svých podlých a neotesaných lží vzhledem k nejslavnější myslénce devatenáctého století, železnici ballyhacké. Blbství, že Buzzardville zůstane stranou, vylíhlo se v jich vlastním ohavném mozku — či at' případněji díme, v kalné usedlině, kterouž o n i pokládají za svůj mozek. Lépe by udělali, kdyby tuto lež pozřeli, ač chtí-li uchrániti svou nectnou ještěří kostru od býkovec, jehož tak hojnou měrou zasluhuji.

„Ten osel, Blossom, od higginsvilleského Hronnoblesku a bojovného pokřiku svobody, je tu zase, přiživuje se u Van Burena.

„Pozorujeme, že ničemný hlupák od mud-springsského Ranního ryku rozhlašuje s obvyklou lhavostí, že Van Werter není zvolen. Nebesy přiděleným úkolem časopisectva jest rozsévati pravdu, vyhlazovati blud, vychovávat, tří biti a povznášeti tón veřejné mravnosti a chování, a činiti všechny lidi šlechtnějšími, ctnostnějšími, milosrdnějšími, a ve všem všudy lepšími a světějšími a šťastnějšími; a přece neostýchá se ten padouch černé duše snižovati urputně své vznešené poslání, roztrušuje lež a pomluvu, kydaje hanu a sprošťáctví.

„Blathersville potřebuje Nicholsonovy dlažby — ještě více potřebuje vězení a chudobince. Jaká to myslénka!

Dlažba v žebráckém městě, skládajícím se z dvou vinopalen, kovárny a z té hořčičné náplasti Denního hláholu! Ten zeměplaz, Buckner, kterýž vydává H l a h o l, vytrubuje tu věc do světa s obvyklou blbostí a domýšlí se, že mluví smysl.“

„Tak, tímto způsobem má se psát — peprně a k věci. Novinářská kaše a mléko se mi oškvliví.“

V tom přiletěla oknem cihla s třesnutým cinkotem a uhodila mě pádně do zad. Vybočil jsem z řady — dospívalť jsem přesvědčení, že překážím.

Šef pravil: „To byl asi plukovník. Cekal jsem ho Jíž dva dni. Bude hned nahoře, rovnou nohou.“

Měl pravdu. Vrazil v druhém okamžiku plukovník do pokoje s dragounským revolverem v ruce.

Spustil: „Pane, mám-li čest mluvit se sketou, která vydává tento prašivý list ?“

4 Humoresky

„Máte. Posadte se, pane. Dejte pozor na stoličce, schází jí noha. Tuším, že mám čest mluvit s nestoudným lhářem, plukovníkem Blathershitem Tecumsehem?“

„Tak jest, pane. Mám s vámi spořádat nějaký vroubek. Máte-li kdy dáme se do toho.“

„Mám dopsat článek o utěšeném pokroku mravního a rozumového vývoje v Americe, ale není s ním nakvap. Začněte.“

Obě bambitky vydaly v touž chvíli svůj mocný třesk. Šef přišel o kadeř vlasů v, a plukovníkova kulka skončila svou dráhu v masité části mého stehna. Plukovníkovi bylo levé rameno trochu srovnáno. Vypálili zase. Tentokrát oba se chybili druh druhu, ale já jsem dostal svůj díl: kulku do paže. Po třetím výstřelu oba páni byli lehce raněni a mně ustřelen kotník. Řekl jsem potom, že se mi vidí vyjít ven a projít se trochu, poněvadž je to záležitost soukromá a slušnost mi nedovoluje, abych byl dále přítomen. Oba pánové žádali mne, jen abych seděl, ubezpečující mne, že jim nejsem nijak na závalu.

Po té nabíječce opět hovořili o volbách a o žních, zatím co jsem si já obvazoval rány. Leč brzy spustili zase čilou palbu, a ani jedna kule neminula se cíle — sluší však podotknouti, že pět ze šesti připadlo mně. Šestá ranila smrtelně plukovníka, jenž prohodil s jemným humorem, že se musí nyní poroučet, maje řízení nahoře v městě. Pak se zeptal na cestu k obstaravateli pohřbův a odešel.

Šef obrátil se ke mně, řka: „Očekávám společnost na oběd a musím se nah připravit. Zavděčíte se mi, přečtete-li kartáčový otisk a posloužíte zákazníkům.“

Trhl jsem sebou při myšlence, že mám sloužit zákazníkům, ale byl jsem tak pomaten střelbou, jež mi dosud zněla v uších, že mi ani nepřipadlo, abych něco odpověděl.

Mluvil dále: „Jones bude zde ve 3 ... spráskajte ho. Gillespie přijde třeba dříve... vyhodte jej oknem. Ferguson dostaví se okolo 4. . . zabijte ho. To je pro dnešek vše, trvám. Zbude-li vám nějaká chvíle, napište žihavý článek o policii ... nadrobte důkladně vrchnímu inspektorovi. Býkovce jsou pod stolem, zbraně v zásuvce . . . střelivo onde v koutě . . . cupanina a obvazky tady v přihrádkách. Potká-li vás nehoda, sejděte dolů k Lancetovi, ranhojiči. On u nás inseruje ... vyrovnáme se pak navzájem.“

Odešel. Mnou probíhal mráz. Než uběhly následující tři hodiny, podstoupil jsem nebezpečnosti tak hrozná, že všechna radost a všechn můj duševní klid byly tytam. Gillespie přišel a vyhodil oknem mne. Jones dostavil se v čas, a když

jsem se měl k tomu, abych ho spráskal, ujal se té práce sám. Ve srážce s cizincem, jenž nebyl na jídelním lístku, pozbyl jsem kůže s lebky. Jiný cizinec, jménem Thompson, zůstavil mé jako učiněnou rozbitinu a trosku nesouvislých cárův. A když posléze jsa stísněn v koutě a obležen rozzuřeným davem redaktorů, taškářů, politikův a odvážných chlapů, kteří se vztekali a kleli a máchali mi zbraněmi nad hlavou, až se vzduch kmital jasnými záblesky oceli — když jsem se posléze již strojil vzdáti se písemně svého místa, přišel šef a s ním zástup oddaných a nadšených přátel. Tu pak nastala taková řezba a takové krveprolití, že nižádné lidské péro, byt i bylo ocelové, není s to, aby je vylíčilo. Lidé se střídali, bodali, komolili, lítali do povětří, vyhazovali se oknem. Strhl se krátký vír rouhavého zlořečení se zášlehem zmateného a šíleného reje válečného, a pak bylo po všem. Za pět minut bylo ticho, a šef krví zbrocený a já seděli jsme samotni, obzírající krvavou spoustu rozsetou po podlaze kolem nás.

Pravil: „Zalíbí se vám zde, až tomu zvyknete.“

Odušil jsem: „Prosím, abyste mne měl omluvena; myslím, že bych třeba za nedlouho dovedl psát k vaší spokojenosti, ba jsem přesvědčen, že bych dovedl, jakmile bych nabyl nějakého cviku a seznámil se s mluvou. Než ať dím holou pravdu, toto rázné vyjadřování má do sebe nepřijemnosti, a člověk trpí vyrušováním. To vidíte sám. Jadrný způsob psaní je sic obecně po chuti a zdrojem vzruchu, já však nerad obracím k sobě takovou pozornost, jakou vzbuzuje. Nemohu psát s náležitým klidem, jsem-li tolik vyrušován, jako se stalo dnes. Místo se mi sice líbí dost dobře, ale to se mi nelíbí, že jsem tu zanechán samotný, abych sloužil zákazníkům. Zkušenosti jsou nové, toho nepopírám, a jistou měrou také zábavné, leč jich rozdělení není spravedlivé. Nějaký pán střílí po vás oknem a zmrzačí mne; kamnovou troubou spadne puma vám pro radost a vrazí mně do chřtánu dvířka od kamen; vítí se sem přítel vzdát vám poklonu a navrtá kulkami do mne tolik děr, že moje kůže propouští mé zásady; jdete na oběd, a Jones oboří se na mne s býkovicem, Gillespie vyhodí mě oknem, Thompson strhá se mne všechen oděv, a pracizí chlap sedře mi kůži s lebky bez ostychu a zcela nenuceně jako starý známý, a ani ne za pět minut přihnou se všichni darebáci z města i okolí válečně pomalování, dají se do mne a poděsí svými tomahawky na smrt to, co ze mne zbývalo. To-li se vše povází, nezakusil jsem jakživ chvil tak vzrušujících, jako jsem zakusil dnes. Ano: vy se mi líbíte, a líbí se mi váš klidný, odměřený způsob, jakým se domlouváte se zákazníky, ale jak vidíte, nejsem tomu zvyklý. Jihozemské srdce je příliš vznětlivé; jihozemské

6 Humoresky

pohostinství je příliš marnotratné k cizinci. Články, které jsem dnes napsal, a jichž chladná slova vaše mistrovská ruka zjařila vroucím duchem tennesseejského novinářství, vzbouří jiné hnízdo sršňů. Všechen ten dav redaktorů přijde — a možná, že přijdou o hladu, a že se jim zachce někoho ke snídani. Loučím se s vámi. Nepřeju si zhola být účastníkem těch slavností. Přišel jsem na jih za zdravím, vrátím se za touž příčinou. a to hned. Tennesseejské novinářství příliš mě rozčiluje.“

Po té rozešli jsme se s obapolným želem, já pak uhostil jsem se v nemocnici.

Rozmluva se zpravodajem.

Silný, švarný a svižný mladík usedl na stoličce, kterou jsem mu nabídl, a praviv, že jest od „Denního hromobití“ dodal:

„Doufám, že se nepohoršíte: přišel jsem k vám za dotazy jakožto zpravodaj.“

„Jakožto co?“

„Zpravodaj.“

„Á! už vím. Ano . . . ano. Hm! Ano . . . ano.“

Bylo mi toho rána nehrubě volno. Můj duch zdál se býti skutečně trochu pod mrakem. Ale přistoupil jsem nicméně ke skříni s knihami, a hledav šest nebo sedm minut poznal jsem, že mi nezbývá než obrátiti se k mladíkovi. Privil jsem:

„Jak ho píšete?“

„Co jak píšu?“

„Zpravodaje.“

„Můj ty Bože! Proč chcete to slovo napsati?“

„Nechci ho napsati; rád bych věděl, co znamená.“

„Aj, to je ku podivu, na mou věru. Mohu vám říci a řeknu vám, co znamená, jestli . . . jestli . . .“

„Ó, dobrá, dobrá. To postačí, budu vám velice povděčen.“

„Zpra, z p r a, vo, v o, zprávo . . .“

„Píšete je tedy se z?“

„Ovšem!“

„Ó, proto mi dalo tolik marné práce.“

„Aj, drahý pane, jak byste je psal vy?“

„Nu, já . . . já . . . ani sám nevím. Vzal jsem naučný slovník a hledal a slídl jsem vzadu v přílohách doufaje, že je tam najdu mezi vyobrazeními. Ale mám velmi staré vydání.“

„Aj, milý příteli, toho vyobrazení nenašel byste ani v nejnovějším vy . . . drahý pane, prosím za odpuštění, nehodlám vás nikterak pohoršiti, ale nezdáte se mi tak . . . tak . . . intelligentním, jak jsem se nadál. Nemějte mi za zlé . . . prosím, jen mi nemějte za zlé.“

„Ó, prosím, žádné omluvy! Bylo mi již často řečeno, a to lidmi, kteří

8 Humoresky

neradi pochlebují, a kteří nemají proč pochlebo váti, že v této stránce jsem podivuhodný. Ano .... ano: mluvívají o tom s rozkoší.“

„Věřím milerád. Než ať nezamluvím těch dotazů. Víte zajisté, že je nyní zvykem novinářův a zpravodajův obracet se s dotazy ke každému muži, jenž se stal proslulým.“

„Opravdu, o tom jsem ještě nikdy neslyšel. Je to asi velice zajímavé. Jak a čím se to dělá?“

„(Ah! no ... no ... no ... to odstrašuje)...“

Mělo by se to někdy dělat klackem; avšak obvyčejně děje se to tak, že zpravodaj dává otázky, a tázaný že na ně odpovídá. Je to nyní v módě. Dovolíte-li mi, abych na vás vznesl některé dotazy, z nichž by obecnstvu vzešlo náležité světlo o nej závažnějších stránkách vašeho veřejného a soukromého života?“

„I s radostí ... s radostí. Mám sice prašpatnou paměť, ale tuším, že vám na tom nesejde. To jest, mám nepravidelnou paměť ... ku podivu nepravidelnou. Někdy uhání tryskem, a někdy by trvalo čtrnácte dní. než by dostihla vvtčeného cíle. To mě kormoutí náramně.“

„Ó, nic nevadí, jen když se vynasnažíte, seč jste.“

„Vynasnažím. Seberu všečen svůj um a mysl.“

„Děkuju. Můžeme-li začít?“

„Můžeme.“

Ot. Kolik je vám let?

Odp. Devatenáct, v červnu.

Ot. Opravdu! Měl jsem za to, že je vám pět nebo šestatřicet. Kde jste se narodil ?

Odp. V Missouri.

Ot. Kdy jste počal psáti?

Odp. Roku 1836.

Ot. Cože? Jak je to možné, když je vám teprva devatenáct let?

Odp. Nevím. Zdá se to jaksi divným.

Ot. Zdá se věru. Koho pokládáte za nejznamenitějšího muže, kterého jste kdy poznal ?

Odp. Aarona Burra.

Ot. Ale Aarona Burra nemohl jste nikdy poznati, je-li vám teprve devatenáct let...?

Odp. Nu, víte-li o mně více než já, nač se mne ptáte?

Ot. I jen mi to tak maně připadlo, nic více. Kterak jste poznal Burra?

Odp. No, byl jsem jednou náhodou na jeho pohřbu, a tu mě napomenul, abych tak nehlučel.

Ot. Pane na nebesích! Byl-li jste na jeho pohřbu, nemohl nebýti mrtev; a byl-li mrtev, což dbal toho, hlučíte-li čili nic?

Odp. Nevím. Byl v těch věcech odjakživa podivínem.

Ot. Mně to však nejde nijak na rozum. Pravíte, že s vámi mluvil a že byl mrtev?

Odp. Nepravil jsem, že byl mrtev.

Ot. Což pak nebyl mrtev?

Odp. Nu, někdo říkal, že byl, a někdo říkal, že nebyl.

Ot. Co jste soudil o tom?

Odp. Ó, do toho mi nic nebylo! Nebyl to můj pohřeb.

Ot. Zdali pak jste ... leč o tom bychom se nikdy neshodli. Dovolte, ať se vás otážu na něco jiného. Kterého dne jste se narodil ?

Odp. V pondělí dne 31. října 1693.

Ot. Jakže? Holá nemožnost! Tuť by vám bylo stoasmdesát let. Kterak to vysvětlíte?

Odp. Já to vůbec nevysvětlím.

Ot. Ale před tím jste řekl, že je vám teprve devatenáct let, a teď se vydáváte za stoasmdesátiletého. Tot hrozná nesrovnalost.

Odp. Aj, postřehl jste jí? (Tisknutí rukou.) Mnohokrát zdálo se mi, že je to nesrovnalost, ale nebyl jsem nikterak s to, abych dospěl k určitému poznání. Jak bystrou mysl máte!

Ot. Děkuji vám za tu poklonu, ač zasluhuji-li jí. Měl-li jste či máte-li bratry nebo sestry?

Odp. Hm ... myslím ... myslím ... snad ... ano ... ale nepamatuji se.

Ot. No, to je nejpodivnější výrok, jaký jsem kdy slyšel!

Odp. Proč tak soudíte ?

Ot. Jak mohu souditi jinak? Nuže, pohleďte sem. Cí je to podobizna zde na stěně? Není-li to váš bratr?

Odp. Ó, ano, ano, ano! Teď si vzpomínám; to byl můj bratr. Je to William ... Bili jsme mu říkali. Ubohý, starý Bill!

Ot. Jak? Což je mrtev?

10 Humoresky

Odp. Ah, domnívám se tak. Nikdy jsme to jistě nevěděli. V tom je velká záhada.

Ot. Toť smutné, velice smutné. Což pak zmizel?

Odp. Nu, ano, do jisté míry, totiž obvyklým způsobem. Pochovali jsme ho!

Ot. Že jste ho pochovali? Pochovali a nevěděli, je-li mrtev či není?

Odp. Ó, ne! To nikoli. Byl dost mrtev.

Ot. Nu, přiznávám se, že tomu nerozumím. Když jste ho pochovali a věděli jste, že jest mrtev...

Odp. Ne! ne! Jenom jsme se domnívali, že je mrtev.

Ot. Aha, už vím! Vzpamatoval se zase, není-li pravda? .

Odp. Vsázím se, že ne.

Ot. No, něco podobného jsem jakživ neslyšel. Někdo byl mrtev. Někdo byl pochován. V čem tedy byla záhada?

Odp. To je to právě. V tom vězí háček. Hleďte, byli jsme dvojčata — nebožtík a já — a když nám byly teprve dvě neděle, spletli si nás ve vaně, a jeden z nás se utopil. Ale nevěděli jsme, který. Někteří myslí, že to byl Bili. Někteří myslí, že jsem to byl já.

Ot. To je věru ku podivu. Co soudíte v y?

Odp. Bůh sám ví! Dal bych za to celý svět, kdybych to věděl. Tato vážná, tato děsná záhada obestřela chmurou všechny můj život. Ale povím vám teď tajemství, s nímž jsem se dosud živé duši nesvěřil. Jeden z nás měl zvláštní znamení... velkou čočku na hřbetě levé ruky; to jsem byl já. A toto dítě se utopilo!

Ot. Nuž dobrá; nevidím, že by v tom vůbec byla jaká záhada.

Ódp. Že nevidíte? Za to vidím já. To však mi nejde nijak na rozum, jak naši mohli tak slepě prohloupit, že šli a pohřbili nepravé dítě. Ale pst! .... nemluvte o tom, kde by to někdo z našich uslyšel. Bůh ví, že i bez toho zkusili již dost srdcelomného zármutku a starostí.

Ot. Dobrá; myslím, že mám zatím dosti látky, a jsem vám nemalými díky zavázán, že jste se tak k vůli mně namáhal. Ale ta zmínka o pohřbu Aarona Burra velice mě zajímala. Smím-li vás prosit, abyste mi laskavě řekl, z jaké zvláštní okolnosti vyvodil jste si úsudek, že Burr byl muž tak znamenitý?

Odp. Ó! to byla pouhá maličkost Toho by si byl vůbec z padesáti lidí ani jeden nepovšiml. Když bylo po pohřební řeči a průvod hnul se ke hřbitovu, řekl Burr, že by se rád ještě naposledy rozhlédl kolem, i povstal a sedl si ke kočímu.

Po té mladík uctivé odešel. Byl roztomilým společníkem, i litoval jsem opravdu jeho odchodu.

O literatuře mravoučných povídek.

Po všechem život, již od chlapectví, čítával jsem jistou sbírku drobných povídek, psaných roztomilým způsobem duchaplného bajkáře „Světa“, pro poučení, které jsem z nich bral, a pro potěšení, které mi působily. Míval jsem je neustále po ruce, a kdykoli vtíralo se mi nekalé mínění o mých bližních, uchýlil jsem se k nim, i zaplašily takové myšlénky; kdykoliv ozvaly se ve mně sobectví, podlost a nešlechtnost, uchýlil jsem se k nim, i pověděly mi, co mám učiniti, abych opět nabyl vážnosti k sobě samému. Nejednou přál jsem si, aby rozkošné ty povídky nedospívaly po krátkém zajímavě stupňovaném ději ke šťastnému konci, nýbrž rozprávěly dále milou historii rozličných dobrodějův a dobrodějek. Toto přání vzmáhalo se mi v prsou tak vytrvale, že jsem se posléz odhodlal vyhověti mu, dopídě se sám pokračování těchto povídek. Dal jsem se tedy do toho a po velkém úsilí a dlouhém pátrání dokonal jsem svůj úkol. Předložím vám ovoce své práce: podám vám každou povídku v jejím znění a připojím k ní pokračování, jehož jsem se dopátral.

Vděčný pudlík.

Jednou našel hodný lékař (jenž byl četl ty knížky) zaběhlého pudlíka se zlamanou nohou, dovedl ubohé zvíře k sobě domů, a napraviv i obvázal pochroumaný úd pustil opět malého opuštěnce na svobodu a celou věc z mysli. Než jaké bylo jeho překvapení, když za několik dní potom otevřev ráno dvéře spatřil za nimi vděčného pudlíka trpělivě čekajícího a v jeho společnosti jiného zaběhlého psa, jenž přišel nějak k úrazu měl nohu zlomenou. Laskavý lékař pomohl ihned trpícímu zvířeti, nemoha ubránili se obdivu z nevyzpytatelné dobrotivosti a milosrdenství božího, jehož vůle obrala si nástroj tak skromný, jako byl opuštěný pudlík, aby vstúpila atd, atd., atd.

Pokračování.

Nazejtří ráno zastal hodný lékař dva psy, ani čekají za jeho dveřmi zářice

14 Humoresky

vděčností, a s nimi dva jiné psy — mrzáky. Mrzáci byli brzy ošetřeni, a všichni čtyři šli svou cestou, zatím co hodný lékař tonul v obdivu zbožnějším nežli kdy před tím. Den minul, ráno nastalo. Tu pak seděli za dveřmi ti čtyři vyléčenci a s nimi čtyři jiní psi žádající vyhojení. Tento den minul též, a zase nastalo ráno; a pak bylo šestnáct psů, mezi nimi osm nových mrzáků, uvelebeno na chodníku, a lidé je obcházeli. Okolo poledne byly všechny polámané nohy spraveny, ale zbožný obdiv v prsou dobrosrdečného lékaře mísil se již s mimovolnou bezbožností. Slunce vyšlo zas a vysvítlo na dvaatřicet psů, z nichž šestnáct mělo nohy pochroumány, zabírajících celý chodník a půl ulice; ostatní místo zaujímali lidští diváci. Úpění raněných, jásot vyhojených čtvernožcův a poznámky přihlížejících občanů splývaly u veselý, vzrušující povyk, leč jízda tou ulicí byla přerušena. Hodný lékař najal dva lékařské assistenty, a než se setmělo, byl hotov se svou dobrodějnou prací, vypověděv dříve z opatrnosti své církevní členství, aby se mohl vysloviti s nenuceností, jaké případ ten vyžadoval.

Ale některé věci mají své meze. Když opět jitro se rozbřesklo, a hodný lékař vyhlédnuv uzřel hustý a rozsáhlý dav hlučících psích prosebníků, pravil: „Teď již uznávám, že mě ty knížky obloudily; povídají jen pěknější část příběhu a potom se odmlčují. Přineste mi ručnici; dál už té neplechy nestrpím.“

Vyrazil ven se zbraní a náhodou šlápl na ocas původnímu pudlíkovi, který nelenil a kousl jej do nohy. Velké a záslužné dílo pak, jehož se tento pudlík podjal, bylo v něm vznítilo tak mocné a rostoucí nadšení, že mu pomátlo slabou hlavu a uvrhlo jej v pomínavost. Za měsíc potom, když dobrodušným lékařem zmítaly smrtelné bolesti vztekliny, svolal k sobě plačící přátele a pravil:

„Střežte se těch knížek. Povídají jen půl příběhu. Kdykoli vás nějaký ubožák požádá o pomoc, a vy budete v pochybnosti o tom, co by mohlo pojití z vaší dobroty, použijte pochybnosti ve svůj prospěch a zabijte prosebníka.“

A to praviv otočil se tváří ke stěně a vypustil ducha.

Laskavý spisovatel.

Chudý a mladý literární začátečník pokoušel se nadarmo udati své rukopisy. Posléze když se naň šklebily hrůzy smrti hladu, svěřil se s krutou svou tísní slavnému spisovateli, prose ho za radu a pomoc. Tento velkodušný muž odložil ihned vlastní práci a jal se pročitati jeden z opovržených rukopisů. Dokonav

svůj laskavý úkol stiskl chudému mladíkovi srdečně ruku a pravil: „Shledávám v tom jádro; přijďte zase ke mně v pondělí.“ V ustanovenou dobu rozložil slavný spisovatel s líbezným úsměvem, ale nepromluviv ani slova, časopis tiskem ještě vlhký. Jaký byl údiv chudého mladíka, když spatřil na potištěné stránce svůj vlastní článek! „Kterak,“ zvolal padnuv na kolena a rozslzev se, „kterak se vám kdy odvděčím za tuto šlechtnost?“ Tím slavným spisovatelem byl proslulý Snodgrass; chudým mladým začátečníkem, vyrvaným takto z neznámé všednosti a smrti hladem, byl Snagsby, později rovněž proslulý. Budiž nám tato milá příhoda napomínkou, abychom poptávali milosrdného sluchu všem začátečníkům pomoci potřebným.

Pokračování.

S neděle přišel Snagsby zase s pěti odmítnutými rukopisy. Slavný spisovatel byl trochu překvapen, poněvadž v těch knížkách mladému snaživci stačilo patrně jedinké příspěví. Nicméně prooral se těmi papíry, vyplel zbytečné kvítí a vykopal několik jiter přídavných pařezův, i podařilo se mu vymoci dvěma ze článků přijetí.

Uplynul asi týden, a vděčný Snagsby dostavil se s jiným nákladem. Slavný spisovatel byl projat mocným pocitem spokojenosti, když poprvé přispěl zdárnou pomocí chudému mladému snaživci, a přirovnával se s nemalou libostí ke šlechtným lidem v knížkách; ale tu vzráhalo se ho podezření, že narazil na něco nového v oboru šlechtnomyslných příhod. Jeho nadšení ochladlo. Než proto přece nebyl s to, aby odpudil tohoto snaživého mladého spisovatele, jenž lnul k němu s tak milou prostodušností a důvěrností.

Dobrá, konec konců byl, že slavný spisovatel měl pak chudého mladého začátečníka ustavičně na krku. Veškery jeho mírné pokusy zhostili se toho břemene vycházely na zmar. Bylo mu den jako den dávatí radu, den jako den povzbuzovati; nepřestával vymáhati přijetí u časopisův a pak brousiti a tříbiti rukopisy, aby je přizpůsobil ku přijetí. Když posléze mladý snaživec ocitl se v proudu, dobyl si rázem jména tím, že popsalsoukromý život slavného spisovatele s humorem tak žíravým a s tak zdařilými pichlavými podrobnostmi, že se kniha dočkala ohromného nákladu, a že z toho slavnému spisovateli puklo žalem srdce. S posledním výdechem pravil: „Ach, ty knížky mě obloudily; ony nepovídají celého příběhu. Strážte se snaživého mladého spisovatele, přátelé. Komu Bůh

16 Humoresky

usoudil, aby zemřel hladu, toho ať se nikdo neopovazuje zachránit ku vlastní záhubě.“

Vděčný manžel.

Když jednou jela dáma se svým hošíkem hlavní třídou velkého města, splášili se koně a uháněli zběsilým tryskem; kočí spadl s kozlíku, a dáma s hošíkem v kočáře byli ohromeni hrůzou. Ale hodný jinoch, jdoucí s kupeckým vozíkem, skočil před pádící koně a zarazil šťastně jich úprk, nasadiv vlastní život. Vděčná dáma zaznamenala si jeho číslo, a přišedši domů vyprávěla o hrdinském činu svému manželovi (ten byl četl ty knížky), jenž poslouchal se zarosenýma očima dojemné líčení, a vzdav díky spolu se svými milými šťastně zachráněnými tomu, bez jehož vůle ani vrabec se střechy nespadne, poslal pro statečného mladíka, a dav mu poukázku na pět set dolarů pravil: „Přijmi to odměnou za svůj šlechetný skutek, Williame Fergusone, a budeš-li kdy potřebovat přítele, vzpomeň si, že Thompson Mc Spadden má vděčné srdce.“ Budiž nám to poučením, že dobrý skutek dochází vždy odměny, byť i ten, kdo jej prokázal, byl sebe nepatrnější.

Pokračování.

William Ferguson přišel s neděle a žádal pana Mc Spaddena, aby mu svým vlivem dopomohl k vyššímu zaměstnání, ježto cítí v sobě schopnost k lepším věcem, nežli jezdit s vozíkem materialisty. Pan Mc Spadden opatřil mu místo pomocného písaře s dobrým platem.

Tu roznemohla se matka Williama Fergusona — slovem, ať povíme zkrátka tu historii, pan Mc Spadden uvolil se vzít ji k sobě do domu. Za nedlouhou zatoužila po společnosti svých mladších dětí; tak stalo se, že byly Mary a Julia rovněž přijaty do domu a s nimi malý Jimmy, jich bratr. Jimmy měl kapesní nůž, a jednou zašel s ním sám do salonu a ani ne za tři čtvrti hodiny zpracoval nábytek za deset tisíc dolarů tak, že nebyl přímo k ničemu. Za den anebo dva potom spadl se schodův a zlomil si vaz, i přišlo sedmnáct příbuzných jeho rodiny, do domu na pohřeb. Takto se seznámivše obsadili pak kuchyni, a Mc Spaddenovi neměli oddechu, shánějíce se jim po všelijakých místech a shánějíce

se zase po jiných, když dřívější je omrzela. Stařena pila hodně a klela hodně; než vděční Mc Spaddenovi věděli, že jim povinnost káže snažit se o její nápravu, nepouštějíce z mysli, co její syn pro ně učinil, pročež neochabovali ve svém šlechtném díle. William přicházel často a dostával větší a větší částky peněz a žádal o vyšší a výnosnější zaměstnání, které mu vděčný Mc Spadden s větší nebo menší rychlostí opatroval. Mc Spadden uvolil se také po nějakém váhání poslati Williama na kolej; ale když nastaly první prázdniny, a hrdina vytasil se s žádostí, aby byl poslán do Evropy za zotavenou, povstal těžce zkoušený Mc Spadden proti tyranovi a vzbouřil se. Odmítl žádost tu zkrátka a zholá. Matka Williama Fergusona užasla tak, že pustila láhev s kořalkou, a že jí zloajný jazyk vypověděl službu. Vzpamatovavši se zaslípala dušené: „To-li je ta vaše vděčnost? Kam by se byli poděli vaše paní a chlapec, kdyby nebylo mého syna?“

William zvolal: „To-li je ta vaše vděčnost? Zachránil jsem vaší paní život či nezachránil? Mluvte!“

Sešm příbuzných přihrnulo se z kuchyně, a každý zvolal: „A to je ta jeho vděčnost!“

Sestry Williamovy vyvalily úžasem oči a zvolaly: „A to je ta jeho vdě . . .“ Ale do řeči vskočila jim matka, jež dala se do pláče, řkouc:

„A k lomu ta myšlenka, že můj andílek Jimmy zmařil život ve službě takového ještěra!“

Tu vzkypělo konečně srdce odbojného Mc Spaddena, i vzkřikl v odpověď: „Ven z mého domu, všichni, vy žebrácké plemeno! Ty knížky mě ošálily, ale již mne nikdy neošálí; jednou mi stačí zúplna.“ A obrátiv se k Williamovi zahřměl: „Ano, zachoval's život mé ženě, a kdo to ještě jednou udělá, zhyne na místě!“

Nejsa knězem podávám slova na konci kázání místo na začátku. Jsou vyňata ze „Vzpomínek na presidenta Lincolna“ od pana Noema Brooksa v „Měsíčníku Scribnerově“ a zní takto:

„J. H. Hackett byl v úloze Falstaffa hercem, jenž uváděl pana Lincolna u vytržení. Jsa veden obvyklým přáním osvědčiti jiným svou povděčnost, pan Lincoln napsal herci duchaplný lístek, v němž projevil své potěšení, že viděl jeho výkon. V odpověď poslal mu pan Hackett jistou knihu; možná, že byl sám jejím spisovatelem. Napsal také několik lístků presidentovi . . . Jednou večer, velmi pozdě, když příhoda vytratila se mi již z paměti, přišel jsem do Bílého domu vyhovuje vzkazu. Vstoupiv do kanceláře presidentovy spatřil jsem s nemalým údivem Hacketta, sedícího v předpokoji, jakoby čekal na slyšení. President otázal

18 Humoresky

se mne, je-li někdo venku. Když jsem mu to pověděl, pravil napolo smutně: „Ó, nechci ho viděti, nechci ho viděti; nadál jsem se, že již odešel.“ Po té dodal: „Hleďte, to právě dokazuje, jak nepříjemno jest v tomto úřadě míti dobré přátele a známé. Víte, jak rád jsem měl Hacketta jakožto herce, a že jsem mu to písemně osvědčil. On mi poslal tu knihu, a tím myslil jsem, že je věc odbyta. Je mistrem ve svém oboru, trvám, a dobře v něm zaopatřen; ale právě proto, že jsme si poslali navzájem několik přátelských lístků, jaké by si třebaš kteříkoli dva muži poslali, žádá něčeho. Čeho byste myslil, že žádá?“ Neuhodl jsem. a pan Lincoln doložil: „Nuže, chce býti konsulem v Londýně. Můj ty Bože!“

Připomenu ještě k závěrce, že se příhoda s Williamem Fergusonem udála skutečně, a to mému osobnímu známému, ačkoli jsem změnil podrobnosti, aby William nepoznal sám sebe.

Všichni čtenáři tohoto článku zahráli si dojista v některé milé a překypující chvíli svého života na hrdinu z mravoučné povídky. Přál bych si věděti, kolik jest jich mezi nimi, kteří by rádi mluvili o té příhodě, a jimž by byla po chuti připomínka toho, co jim z ní pošlo.

Kandidátem guvernérství.

Před několika měsíci byl jsem stranou neodvislých jmenován kandidátem guvernérství velkého státu new-yorského proti panu Johnu T. Smithovi a panu Blanku J. Blankovi. Ozývalo se ve mně vědomí, že mám valnou výhodu nad těmito pány, a to byla — neúhonná pověst.

Z novin bylo snadno poznati, jestli kdy věděli, co to jest býti Zachovalý, že ty Časy již minuly. Bylo zjevno, že se v posledních letech spřátelili se všemi možnými ohavnými zločiny. Ale právě když jsem v duchu velebil svou převahu a liboval si v ní, zatím už rmutný spodní zdroj nevole kalil hlubiny mé blaženosti — nevole z toho, že mé jméno octne se v důvěrné spojitosti se jmény takových lidí. Vzmáhal se mne nepokoj větší a větší. Posléze dopsal jsem o tom babičce. Její odpověď došla rychle a zněla ostře. Pravila:

„Jakživ nedopustili se jediné věci, za kterou by s se musel styděli — ani jedinké! Podívej se do novin . . . podívej se do nich a poznej, jakého rázu lidé jsou páni Smith a Blank, a pak rozvaž, sluší-li a chce-li se ti sestoupit na jich úroveň a vejít s nimi u veřejný zápas.“

To byla zrovna moje myšlénka! Tu noc nezamhouřil jsem ani oka. Než couvnouti již jsem nemohl. Byl jsem úplně vyzbrojen, a proto musil jsem se pustiti do boje. Když jsem snídaje přehlížel nevšimavě noviny, narazil jsem na tento článek a mohu v pravdě říci, že nikdy před tím nebyl jsem tak ohromen.

„Křivopřísežnictví. — Nyní, když pan Mark Twain předstupuje před národ jakožto kandidát guvernérství, uráčí se mu snad objasniti, kterak se stalo, že byl roku 1863 třiceti čtyřmi svědky usvědčen z křivé přísahy ve Vakavaku v Kočičíně, kterážto křivá přísaha směřovala k tomu, aby oloupil chudou domorodou vdovu a její opuštěnou rodinu o bídný kousek banánového sadu, jich jedinou podporu a výživu v nouzi a bédnosti. Pan Twain jest povinen jak sám sobě tak velikému národu, o jehož hlasy se uchází, aby podal vysvětlení o té věci. Učiní-li tak?“

Div jsem úzcem nestrnul! Takové kruté, bezcitné obvinění. Neviděl jsem nikdy Kočičíny! Neslyšel jsem nikdy o Vakavaku! Nebyl bych rozeznal banánového sadu od klokana! Nevěděl, jsem co počítí. Byl jsem zdrcen a malomocen. Den uběhl, aniž jsem vůbec něco počal. Nazejtří ráno stálo v tomtěž listě toto — nic více:

20 Humoresky

„Pozor! — Poukazujeme na to, že pan Twain trvá ve významném mlčení o kočičínské křivé přísaze.

(Pozn. — Po celou ostatní dobu voleb nepsaly tyto noviny o mně nikdy jinak, než jako o „bezectném křivopřísežníku Twainovi“.)

Potom vytasila se Gazetta s touto novinou:

„Žádá se za odpověď. — Uzdá-li pak se novému kandidátu guvernérství vysvětlili jistým svým spoluobčanům (kteří by málem pro něj hlasovali!) tu malou záhadu, že jeho soudruhům v Montaně ztrácely se čas od času všelijaké cenné drobotiny, až posléze, protože tyto ztracené věci nalézány zas a zase na osobě páně Twainově nebo v jeho „tlumoku“ (v novinách, do nichž zahaloval svou veteš) uznali za dobré dáti mu v jeho vlastním prospěchu přátelsky na pamětnou; a tak namazali jej dehtem, vyváleli v peří a prohnavše ho pořádně poradili mu, aby zůstavil trvalou prázdnotu na místě, kteréž obyčejně v táboře zaujímal? Učiní-li tak?“

Mohlo-li býti něco úmyslně potměšilejšího nad tento dotaz? Neboť jsem jakživ nebyl v Montaně.

(Potom mluvil tento časopis o mně skoro napořád jako o „Twainovi, montanském zloději.“)

Bral jsem už noviny do ruky se strachem — asi tak, jako když člověk odhrnuje žádoucí pokrývku, pod níž domnívá se, že je chřestýš. Jednou spočinulo mé oko na těchto řádkách:

„Lež na pranýři. — Přísežnými výpověďmi ctihodného pana Michaela Flanagana z Five Pointův, a pana Snuba Raffertye a pana Catty Mulligana z Water Streetu je dokázáno, že ničemné tvrzení pana Marka Twaina, že upřímně oplakávaný děd našeho šlechtného korouhevníka, Blanka J. Blanka, byl oběšen pro zákeřnictví, je sprostou, lichou lží beze stínu pravdy a podstaty. Přebolestně dotýká se počestných lidí, když vidí, jak se k dosažení politického úspěchu používá tak hanebných prostředků, že se ani neštítí dorážeti na mrtvé v hrobě a kydati hanu na jich vážená jména. Pomyslíme-li, jaký zármutek tato bídná ošemetnost působí zajisté nevinným příbuzným a přátelům nebožtíkovým, cítíme se téměř puzeni k tomu, abychom podnítili rozezlené a uražené obecnstvo k rázné a nezákonné pomstě na utrhači. Však nikoli! Ponechme ho trýznní rozervaného svědomí (ačkoli, kdyby vzbouřená krev nabyla u obecnstva vrchu, a ono ve slepém vzteku utrhači tělesně ublížilo, jest až příliš patrné, že by nižádná porota neuznala vinnými a nižádný soud nepotrestal vykonavatele smrti).“

Tato důmyslná závěreční věta měla ten účinek, že mě tu noc vyhnala kvapem z postele a také ven z domu zadními dveřmi, kdežto ž předu přivalilo se „rozezené a uražené obecenstvo“, rozbíjejíc ve spravedlivém hněvu nábytek a okna, když přicházelo, a berouc vše, co uneslo, když odcházelo. A přece mohu položit ruku na bibli a odpřisáhnouti, že jsem nikdy nepoháněl děda páně Blankova. Ba ještě více: nikdy jsem o něm do toho dne a hodiny ani neslyšel, ani slůvkem se nezmínil.

(Podotýkám mimochodem, že časopis svrchu řečený nazýval mě od té doby neustále „Twainem, lupičem mrtvol“).

Jiný novinářský článek, jenž upoutal k sobě můj zřetel, zněl takto:

Roztomilý kandidát. — Pan Mark Twain, jenž měl prosloviti tak hromovou řeč při valné lidové schůzi neodvislých, nedoslavil se včas! Telegram od jeho lékaře oznamoval, že byl poražen splašeným sprežením a zlomil si nohu na dvou místech . . . nemocný že trpí náramnými bolestmi a tak dále a tak dále, a ještě sílu podobného balamucení. A neodvislí snažili se silně spolknouti za pravdu tuto bídnou vytáčku a namlouvají kdekomu, že nevědí, co bylo skutečnou příčinou nepřítomnosti té spustlé stvůry, kterou nazývají svým korouhevníkem. Včera večer pozorován jistý muž, an potácí se do domu páně Twainova, jsa zpit do němoty. Nezbytná povinnost káže neodvislým, aby dokázali, že touto němou tváří nebyl Mark Twain sám. Konečně je máme! Tento případ nedopouští žádných oklik a výmluv. Hlas národa táže se hromovým hlaholení: „Kdo byl ten muž?“

Chvíli zdálo se mi neuvěřitelným, naprosto neuvěřitelným, že je to vskutku mé jméno sprežené s takovým šeredným podezřením. Prchlát tři léta nad mou hlavou od toho času, co jsem okusil pivo, víno nebo jakoukoli lihovinu.

(Na důkaz, jak čas otupuje všeliké dojmy, budiž připomenuto, že ani žilka ve mně nezatrnila, když onen list v příštím čísle drze mé pasoval „na pana Twaina, třestivce z opilství“ — a přece jsem viděl, že časopis ten bude mé tak titulovat s jednotvárnou důsledností až do konce.)

Touto dobou anonymní dopisy začaly býti valnou částí mé každodenní pošty. Zněly namnoze v tento smysl:

„Jak to bylo s tou starou ženskou, co jste ji vykopal z domu, když u Vás žebrala?

„Po l. P r v o v á.“

A takto:

22 Humoresky

„Jsou věci, které jsou neznámy komukoli, jenom mně ne. S dobrou se potážete, vyklopíte-li několik dolarů Vašemu oddanému, sice Vám po čertech zatopí v novinách.

„H a n d y A n d y.“

To budiž jen ukázkou. Kdyby bylo třeba, mohl bych jich uvésti tolik, že by čtenáře omrzely.

Brzy potom „usvědčil“ mě hlavní republikánský časopis z podkupu ve velkém, a vůdčí demokratický list „vynesl na světlo“ prítěžující případ mé prodejnosti.

(Takovou měrou byl jsem poctěn dvěma novými přívlastky: „Twain, špinavý podkupovač“ a „Twain, prodejný vyděrač“.)

Zatím vzmohl se křik o „odpověď“ na všechny ty hrozné viny na mne sčítané do té míry, že redaktoři a vůdcové mé strany prohlásili, že bych byl politicky zničen, kdybych ještě déle setrval v úmlku. Aby dodala většího důrazu jich naléhání, objevila se hned nazejtří v jednom z listů tato zpráva:

„Vizte toho muže! — Neodvislý kandidát mlčí dosud. Poněvadž se neodvažuje mluvit. Veškerý obžaloby na něj vznášené byly jasně dokázány, i sesíleny a potvrzeny jeho vlastním výmluvným mlčením, tak že stojí tu dnes navždy usvědčen. Patřte na svého kandidáta, neodvislí! Patřte na toho bezedného křivopřísežníka! montanského zloděje! lupice mrtvol! Pohleďte na svého zarytého třeslivce z opilství! na svého špinavého podkupovače! na svého prodejného vyděrače! Podívejte se na něj . . . všimněte si ho dohře . . . a pak rcete, můžete-li dáti své počestné hlasy stvůře, která dobyla si této děsné řady titulů svými mrzkými zločiny a neosměluje se otevřítí úst, aby popřela jedinkého z nich!“

Nebylo nijak možno couvnouti, a protož, jsa do nejhlubších útrob pokořen, chystal jsem se k „odpovědi“ na spoustu lichých obžalob a sprostých, zlomyslných lží. Ale odpovědi jsem nikdy nedokončil, neboť hned nazejtří ráno vytasily se noviny s novou ohavností, s čerstvou lží, obviňující mě do opravdy, že jsem vypálil ústav pro choromyslné se všemi obyvateli, poněvadž vadil vyhlídce z mého domu. To mě schvátilo jakýmsi závrtným strachem. Pak uvalena na mne obžaloba, že jsem otrávil strýce, abych se zmocnil jeho jmění, spolu s velitelským vyzváním, aby byl hrob otevřen. To mě dohnalo na kraj šílenství. Hned potom byl jsem obviněn, že jsem zaměstnával bezzubé a neschopné staré příbuzné přípravou potrawy pro nalezince, když jsem byl jeho správcem. Byl jsem na rozvahách . . . na rozvahách. A posléze, k důstojnému

a případnému dovršení nestoudných útoků, jimiž mě strannická zášť stíhala, navedeno devět malých batolivých dětí všech barevných odstínův a stupňů rozedranosti k tomu, aby vylézaly při veřejné schůzi na řečniště a objímajíce mi nohy volaly na mne: „Tatínku!“

Ustoupil jsem s kolbiště. Spustil jsem vlajku a vzdal se. Nestačil jsem na požadavky volebního zápasu ve státě new-yorském, i ohlásil jsem odvolání své kandidatury a v roztrpčenosti duše podepsal je: „váš oddaný, kdysi slušný muž, ale nyní

Mark Twain, b. k., m. z., I. m.. t. z o., a p. v.

Ukradený bílý slon.

I.

Tuto podivnou historii vypravoval mi pán, s nímž jsem se náhodou seznámil na železnici. Byl více než sedmdesátník, a jeho nad pomyšlení dobrácká, milá tvář a jeho vážné, upřímné chování vydávaly nepochybné svědectví o pravdivosti všelikého slova, které mu splynulo se rtu. Vyprávěl takto:

„Víte zajisté, v jaké úctě jest královský bílý slon siamský u tamějšího národa. Víte, že je zasvěcen králům, že ho jen králové smějí míti, a že v skutku do jisté míry předčí i nad krále, poněvadž je netoliko cten, nýbrž i zbožňován. Dobrá; když před pěti lety vznikly mezi Velkou Británií a Siamem rozmišky o hranice, ukázalo se pojednou, že Siam je v nepravu. Učiněno tudíž rychle narovnání, a britský zástupce prohlásil, že je spokojen, a co se stalo, že má býti zapomenuto. Tím byl král siamský velice potěšen. a jednak na znamení vděčnosti, jednak snad i proto, aby zahladil nadobro dojem nelibosti, kterou třeba Anglie k němu ještě cítila, chtěl poslati královně dar — po orientalských pojmech jediný bezpečný prostředek usmířiti nepřitele. Tento dar měl býti nejenom královský, nýbrž i znamenitě královský. Co vhodnějšího bylo tedy lze nabídnouti nad bílého slona? Zaujímal jsem v indických občanských službách takové postavení, že jsem byl uznán zvláště hodným té cti, abych dar odevzdal Jejímu Veličenstvu. Vystrojena loď pro mne a mé služebníky jakož i pro úředníky a opatrovníky slona, i dorazil jsem za přiměřenou dobu do přístavu new-yorského a opatřil jsem svému královskému svěřenci skvostný byt v Jersey City. Bylo třeba pobytu zde nějaký čas, aby slon pookřál, nežli bychom se vydali na další cestu.

Asi čtrnácte dní dařilo se vše dobře — potom začaly mé trampoty. Bílý slon byl ukraden! Vzbudili mě za tmavé noci a oznámili mi toto strašlivé neštěstí. Nějakou chvíli byl jsem všecek strnulý úžasem a hrůzou; nevěděl jsem si rady. Povzpamatova v se pak přemítal jsem na mysli. Poznal jsem brzy, k jakému prostředku jest mi sáhnouti — neboť rozumnému člověku nezbývalo věru než sáhnouti k jedinému prostředku. Jakkoli bylo pozdě, pospíšil jsem do New-Yorku a požádal prvního strážníka, aby mě dovedl do hlavního stanu sboru detektivů. Na štěstí přišel jsem v čas, neboť sborový náčelník, proslulý inspektor Blunt, byl právě na odchodu domů. Byl muž prostřední, složité postavy, a když

úsilně přemýšlel, vraštil obočí a klepal si prstem rozvážně na čelo způsobem, jenž vám ihned vnukl přesvědčení, že stojíte vůči muži nevšednímu. Sotva jsem ho spatřil, již jsem pocítil v sobě důvěru a naději. Vyložil jsem mu svou záležitost. Nebyl jí vzrušen ani dost málo; neučinila patrnějšího dojmu na jeho železnou sebevládu, než kdybych mu byl řekl, že mi kdos ukradl psa. Pokynul mi, abych usedl, a pravil klidně:

„Dovolte, prosím, ať trochu přemýšlím.“

Po těch slovech se posadil za úřední stůl a opřel si hlavu rukou. Na druhém konci pokoje pracovalo několik pisařů; za následujících šesti nebo sedmi minut byl skřípot jich per jediným zvukem, jenž dotýkal se mého sluchu. Zatím inspektor seděl jsa zabrán v myšlénky. Posléze povzněl hlavu, a v pevných rysech jeho tváře četl jsem, že jeho mozek vykonal svou práci, že jeho osnova je hotova. Pravil, a jeho hlas zněl tiše i důrazně:

„Není to obyčejný případ. Každý krok třeba bedlivě uvážiti, každý krok třeba bezpečně učiniti, nežli se odvážíme dalšího. A předkem dlužno zachovati vše v tajnosti — v úplné a naprosté tajnosti. Nezmiňujte se nikomu o té věci, ani zpravodajům ne. O ty se postarám já; přičiním se, aby zvěděli jen to, co se hodí k mému účelu.“

Stiskl zvonítko; přišel mladík. „Alarichu, řekněte zpravodajům, aby tu zatím zůstali.“ Hoch odešel. „A teď přistupme k věci — a to soustavně. V mém oboru nelze ničeho vykonati bez přesné a důkladné metody.“

Vzal papír a péro. „Nuže — jméno slona?“

„Hassan Ben Ali Ben Selim Abdallah Mohammed Moisé Alhammal Džansetdžedžibhoy Dhulip Sultán Ebu Bhudpur.“

„Dobrá. Křestní jméno?“

„Džumbo.“

„Dobrá. Rodiště?“

„Hlavní město siamské.“

„Rodiče na živu?“

„Ne . . . nebožtíci.“

„Měli-li ještě jiné potomstvo kromě něho?“

„Neměli . . . byl jediné dítě.“

„Dobrá. Tyto okolnosti stačí po této stránce. Nyní, prosím, popište slona a neopomíňte podrobnosti sebe nepatrnější — to jest nepatrnější s vašeho

stanoviska. Pro lidi mého řemesla není nepatrných podrobností; zhola jich není.“

Já jsem popisoval, on psal. Když jsem byl hotov, pravil:

„Tedy poslyšte. Udělal-li jsem nějakou chybu, opravte ji.“

Četl toto:

„Výška: 19 stop; délka od temene čela po kořen ocasu: 26 stop; délka chobotu: 16 stop; délka ocasu: 6 stop; úhrnná délka s chobotem i ocasem: 48 stop; délka klů: 9% stopy; uši přiměřeny těmto rozměrům; šlepečj podobá se stopě sudu dnem do sněhu postaveného; barva slonova: špinavě bílá; má v každém uchu díru zvící talíře k zasazení klénotův a silně vyvinutý zvyk stříkati vodu na diváky a bít chobotem netoliko osoby, které zná, nýbrž i lidi pracizí; kulhá slabě na pravou zadní nohu a má na levém podpažku malou jizvu po někdejší bouli; když byl ukraden, měl na hřbetě věž o sedadlech pro patnáct osob a zlatohlavovou čabruku zvící obyčejného koberce.“

Nebylo v tom chyby. Inspektor stiskl zvonítka, a odevzdav popis Alarichovi pravil:

„Dejte hned vytisknout padesát tisíc kusů tohoto popisu a rozešlete je všem detektivním úřadům a zastavárnám na pevnině.“ Alarich odešel. „Tak, potud bylo by vše v pořádku. Nyní však potřebuji fotografie odcizeného majetku.“

Dal jsem mu fotografii. Prohlédl si ji znalecky a řekl:

„Spokojíme se s tou, když není lepší; ale má na ní rypák zatočený vzhůru a vstrčený do huby. To je věc velice neblahá, která může snadno uvést v omyl, neboť myslím, že to není obyčejná poloha rypáku.“ Stiskl zvonítka.

„Alarichu, dejte hned ráno zhotovit padesát tisíc výtisků této fotografie a rozešlete je zároveň s popisnými oběžníky.“

Alarich odešel vykonat jeho rozkazů. Inspektor pravil dále:

„Bude ovšem potřebí určití odměnu. Nuže, kolik?“

„...Jakou částku byste navrhoval?“

„Pro začátek řekl bych ... nu, pětadvacet tisíc dolarů. Je to spletitá a nesnadná záležitost; jet na tisíce cest k uniknutí a příležitostí k utajení a skrytí loupeže. Ti zlodějové mají všude přátele a náhončí...“

„Můj Bože, víte-li pak, kdo jsou?“

Z rozvázné té tváře, umějíci skrývati myšlenky a city, nevyčetl jsem ničeho, aniž jsem čemu vyrozuměl z odpovědi tak klidně pronesené: „Na tom nesejde.“

Možná, že vím, a možná, že nevím. Abychom vůbec mohli posouditi, kdo byl pachatelem, přikládáme hlavní zřetel k tomu, jak který pracuje, a v jakém oboru provozuje své řemeslo. V našem případě nemáme činiti s kapsářem anebo drobným zlodějem, o tom buďtež ubezpečen. Tu krádež neprovedl nováček. Ale jak jsem pravil, vzhledem k tomu, že bude třeba vykonati sílu práce, a že zlodějové vynaloží na to všecku schytralost. aby zahladili na útěku své stopy, je pětadvacet tisíc nabídkou příliš malou, leč proto přece myslím, že stojí za to, abychom s ní začali.“

Tak shodli jsme se do začátku na této částce. Potom pravil tento muž, jehož bystrozraku neušlo nic, co by tak či onak mohlo vésti na stopu:

„My detektivové známe ze zkušenosti případy, že pachatelé byli prozrazeni zvláštní choutkou, zálibou v tom aneb onom jídle. Nuže, co jí ten slon a kolik?“

„Aj, co se tkne jídla, jí všecko. Sní člověka, sní bibli ... sní cokoli mezi člověkem a bibli.“

„Dobrá, dobrá, ale to jest příliš povšechné. Třeba podrobností . . . jsouť podrobnosti jedinými závažnými věcmi v našem oboru. Tedy pokud se týče lidí. Kolik lidí, jsou-li čerství, sní najednou, či chcete-li raději, za den?“

„Na to by se neohlížel, jsou-li čerství či nejsou; najednou snědl by pět obyčejných lidí.“

„Dobrá, pět lidí. Napíšeme pět. Jaké národnosti volil by nejraději?“

„Národnosti jsou mu jednostejný. Volí raději známé, ale není předpojat k cizincům.“

„Dobrá. A teď k biblím. Kolik biblí by snědl na posezenou?“

„Snědl by celý náklad.“

„To není dosti srozumitelné. Míníte-liž obyčejné vydání v osmerce či illustrované rodinné vydání?“

„Trvám, že illustrace jsou mu lhostejný, to jest, mám za to, že illustrace necení výše nežli pouhý tisk.“

„Ne, vy dobře nechápete, co mám na mysli. Míním objem. Obyčejná bible v osmerce váží asi půltřetí libry, velké vydání pak ve kvartě a s illustracemi váží deset anebo dvanáct liber. Kolik Doréových biblí by snědl najednou?“

„Kdybyste znal toho slona, neptal byste se. Snědl by jich tolik, kolik by se mu dalo.“

„Dobrá, obraťte je v dollary a centy. Musíme to nějak zjistiti. Výtisk Doréovy bible v juchtě vázané stojí sto dollarů.“

„Potřeboval by asi padesáti tisíc dollarů . . . totiž nákladu o pěti stech výtisků.“

„Nu, to je zevrubnější. Zaznamenám to. Dobrá; jí rád lidi a bible; až potud bylo by vše v pořádku. Co jí ještě? Musím znáti podrobnosti.“

„Cihly jí raději než bible, láhve raději než cihly, šatstvo raději než láhve, kočky raději nežli šatstvo, ústřice raději než kočky, uzenuinu raději než ústřice. cukr raději než uzenuinu, paštiku raději než cukr, brambory raději než paštiku, otruby raději než brambory, seno raději než otruby, oves raději než seno, rýži raději než oves, neboť rýže bývala od maličkosti jeho hlavní potravou. Není vůbec ničeho, co by nejedl, krom evropského másla, a i to by jedl, kdyby ho okusil.“

„Dobrá. Množství, které sní najednou, páčí se — řekněme ..

„Aj, asi tak na čtvrt až půl tuny.“

„A pije . . . ?“

„Vše, co je tekuté. Mléko, vodu, kořalku, syrup, skočcový olej, terpentínový olej, karbolovou kyselinu . . . bylo by zbytečno uváděti vše dopodrobna; kterákoli tekutina namane se vám na mysl, napište ji. Pijet' kdejakou tekutinu mimo evropskou kávu.“

„Dobrá. Jaké množství?“

„Napište pět až patnáct sudů — jeho žízeii nebývá stejná; jeho chuť na jídlo se však nikdy nemění.“

„Tyto okolnosti jsou neobyčejný. Budou nám velmi dobrou stopou, abychom jej vypátrali.“

Stiskl zvonítka.

„Alarichu, zavolejte kapitána Burnsa.“

Burns přišel. Inspektor Blunt vyložil mu dopodrobna, oč běží. Po té pravil zřetelným, rozhodným hlasem jako muž, jehož záměry jsou jasně promyšleny a ustáleny, a jenž je zvyklý rozkazovati:

„Kapitáne Burnse, vypravte detektivy Jonesa, Davisa, Halseye, Batesa a Hacketa, aby sledovali slona.“

„Ano, pane.“

„Vypravte detektivy Mosesa, Dakina, Murphye, Bogersa, Tuppera, Higginsa a Bartholomewa, aby stopovali zloděje.“

32 Humoresky

„Ano, pane.“

„Rozestavte silnou stráž — stráž třicíti vybraných mužů se zálohou jiných třicíti — na místě, odkud byl slon ukraden, ať tam bedlivě hlídají dnem i nocí, a nedají nikomu přiblížit se kromě zpravodaje — bez písemného dovolení ode mne.“

„Ano, pane.“

„Rozešlete detektivy v občanském oděvu na všechny železniční, parolodní a převozní stanice, a na veškery silnice, jdoucí z Jersey City, s rozkazem, . aby prohlíželi všechny podezřelé osoby.“

„Ano, pane.“

„Opatřte všechny ty muže fotografií a příslušným popisem slona, a rozkažte jim, aby prohlíželi veškery vlaky a odjíždějící prámy a jiné lodi.“

„Ano, pane.“

„Kdyby se slon vypátral, budiž zatčen a zpráva o tom zaslána mi telegrafem.“

„Ano, pane.“

„Dejte mi hned vědět, kdyby se našly nějaké stopy . . . šlepěje zvířete nebo něco podobného.“

„Ano, pane.“

„Vydejte rozkaz nařizující přístavní policii, aby konala bedlivě obchůzky kolem přístavu.“

„Ano, pane.“

„Vypravte detektivy v občanském oděvu po všech drahách, na sever až do Kanady, na západ až do Ohia, na jih až do Washingtona.“

„Ano, pane.“

„Rozešlete obratné lidi po všech telegrafních úřadech, at vyslychají všechny zprávy a žádají, aby se jim všechny šifrované depeše vykládaly.“

„Ano, pane.“

„To všechno ať se stane v největší tajnosti — rozumíte, ve svrchované tajnosti.“

„Ano, pane.“

„Podejte mi zprávu přesná v obvyklou hodí nu.“

„Ano, pane.“

„Jděte!“

„Ano, pane.“

Odešel.

Inspektor Blunt trval chvíli v úmlku a myšlénkách, zatím co lesk v jeho očích bledl a vyhasl. Potom obrátiv se ke mně pravil klidným hlasem:

„Nerad bych se chlubil, není to mým zvykem; ale — toho slona vypátráme.“

Stiskl jsem mu vroucně ruku a děkoval; a mohu říci, že jsem vděčnost skutečně i cítil. Čím lépe jsem poznával toho muže, tím více se mi líbil, a tím větším úžasem a úchvatem jímaly mé tajemné divy jeho povolání. Pak jsme se rozloučili pro tu noc, i ubíral jsem se domů se srdcem mnohem lehčím, než s jakým přišel jsem do jeho kanceláře.

II.

Nazejtří ráno stálo vše v novinách do nejmenších podrobností — rozmnožených s přídavkem „theorie“ detektiva A. a detektiva B. a detektiva C., kterak byla loupež spáchána, kdo byli lupiči, a kam uprchli s lupem. Těchto teorií bylo jedenáct, i zahrnovaly v sobě veškerý možnosti; a již to samo o sobě svědčí, jak samostatnými mysliteli jsou detektivové. Ani dvě z těchto teorií nebyly stejné, ba ani navzájem podobny, leč v jedné pádné stránce, a v té shodovalo se všech jedenácte teorií zúplna: ačkoli totiž byla zadní zeď domu, kde jsem obýval, prolomena a jediné dvěře zůstaly zamčeny, že slon nebyl odveden průlomem, alebrž nějakým jiným (nevypátraným) východem. Všechny se srovnávaly v lom, že lupiči udělali ten průlom jen proto, aby obelstili detektivy. To by třeba nebylo nikdy připadlo na mysl mně nebo kterémukoli jinému laikovi, leč detektivové nedali se tím oklamali ani na okamžik. V jediné věci tudíž, o které jsem soudil, že je docela jasna a prosta všeho tajemství, zabředl jsem vskutku v největší omyl. Všechny jedenácte teorií jmenovalo domnělé lupiče, avšak ani dvě nejmenovaly tytéž lupiče; úhrnem pak bylo podezřelých osob třicet sedm. Všecky různé zprávy novinářské přidávaly se ke zdání ze všech nejdůležitějšímu — ke zdání vrchního inspektora Blunta. Hlavní údaje zněly v tento smysl:

„Šef ví, kdo jsou dva přední pachatelé, totiž ‚cihlář‘ Duffy a ‚červený‘ Mc Fadden Deset dní před vykonanou loupeží bylo mu již známo, že se k ní chystají, i dal v tichosti stříci ty dva pověstné zlosyny; na neštěstí však ztratila se právě v tu noc jejich stopa, a nežli byla zase vypátrána, vylítl ptáček — to jest slon.

„Duffy a Mc Fadden jsou nejmělejšími lotry ve svém řemesle: šef domnívá se právem, že jsou to právě oni, kteříž ukradli loni v zimě za mrazivé noci kamna z hlavní strážnice detektivův, a následek toho byl, že šef a kdejaký detektiv octli se do rána v ruce lékařů, někteří se zmrzlými nohama, jiní se zmrzlými prsty, ušima a jinými údy.“

Když jsem přečetl první polovici této zprávy, podivil jsem se ještě více úžasnému ostrovtipu tohoto nevšedního muže. Onť netoliko viděl vše přítomně jasným okem, alebrž ani budoucnost nebyla ho tajna. Byl jsem brzy v jeho kanceláři a pravil jsem, že nemohu jinak než přát si, aby byl ty lidi zatkl a zamezil tak námahy a ztrátu; leč odpověď jeho byla prostá a nevýratná.

„Naší povinností není zamezovati zločiny, nýbrž trestati je. Trestati jich pak nemůžeme dříve, až jsou spáchány.“

Prohodil jsem, že tajnost, které mělo být šetřeno, byla porušena novinami; že nejen všechny okolnosti, nýbrž i všechny naše záměry a úmysly dány byly na veřejnost; ba že i všechny podezřelé osoby byly vyjmenovány, tak že se nyní mimo pochybu přestrojí nebo skryjí.

„Na tom nesejde. Poznají, když já se měřím s nimi, že je má ruka zasáhne v jich skrýších tak neodvratně jako ruka osudu. S novinami pak musím zachovati dobrou vůli. Sláva, pověst, stálé veřejné zmínky — to jsou věci, o něž detektivovi nejvíce běží; musí dávat své skutky na veřejnost, sice by se mysli, že nemá žádných; musí dávat svou theorii na veřejnost, neboť nic není tak zvláštního nebo pádného, jako theorie detektivova, a nic nedodává mu takové úcty a nevzbuzuje takového obdivu k němu; musí dávat své záměry na veřejnost, neboť noviny chtějí je znáti, i nemůžeme jim toho odepřít, abychom jich neurazili. Musíme ustavičně uváděti veřejnosti ve známost, co činíme, sice by se mysli, že nečiníme nic. Mnohem příjemněji čte se v novinách, že, důmyslná a neobyčejná theorie inspektora Blunta je tato, než kdyby napsaly nějaké hrubství nebo nějaký posměšek.“

„Jsem přesvědčen o tom, co pravíte. Ale znamenal jsem, že jste ve svých poznámkách v dnešních ranních listech opomenul projevit své zdání o jistě nepatrnější stránce.“

„Ano, tak činíváme; působí to dobrý dojem. Ostatně nedospěl jsem v té stránce k určitému zdání.“

Vysázel jsem inspektorovi valnou sumu peněz k úhradě běžných výdajů, a posadiv se čekat jsem na zprávy. Nadálit jsme se, že telegramy začnou přes tu chvíli docházeti. Zatím pročítal jsem znova noviny a také náš popisní oběžník, i všiml jsem si, že naše odměna 25.000 dolarů zdála se být určena jedině detektivům. Hekl jsem, že myslím, že měla být nabídnuta komukoli, jenž by chytil slona. Inspektor odvětil:

„Slona vypátrají detektivové, a protož odměna dostane se do pravých rukou. Kdyby ho jiní lidé vypátrali, podařilo by se jim to jen tím, že by slídili za detektivy a využívali stop a známek jim ukradených, a to by tak jako tak dalo detektivům právo k odměně. Vlastním účelem odměny jest podnítiti horlivost lidí, kteří vynakládají svůj čas, cvičenost a důvtip na takovou práci, a nikoli

dopomáhali k zisku občanům, jimž slepou náhodou poštěstí se lov, aniž by si odměny dobyli vlastní zásluhou a přičiněním

To bylo zajisté dosti rozumné. V tom zacinkal telegrafický přístroj v koutě a výsledkem byla tato depeše:

„Na stanici flowerské N. Y.: 7:30 dop.

„Jsem na stopě. Našel jsem hluboké sledy, běžící přes statek nedaleko odtud. Brať jsem se po nich dvě míle na východ bez úspěchu; tuším, že se slon pustil na západ. Budu ho tedy stopovat tímto směrem.

„D a r l e y, detektiv.“

„Darley jest z nejlepších mužů ve sboru,“ prohodil inspektor. „Co nevidět zas o něm uslyšíme.“

Došel telegram čís. 2.

„V Barkersu N. Y.: 7:40 dop.

„Právě jsem přibyl. Dnes v noci vyloupena zdejší sklárna a odcizeno osm set lahví. Jediná větší voda na blízku vzdálí pěti mil. Vydám se tam. Slon má asi žízeň. Láhve byly prázdný.

„B a k e r, detektiv.“

„Také to je dobrou čákou,“ pravil inspektor. „Řekl jsem vám, že choutky slonovy nebudou špatnou stopou.“

Telegram čís. 3.:

„V Taylorvillu L. I.: 8:15 dop.

„V noci ztratil se tu stoh sena. Bezpochyby sežrán. Jsem na stopě a jdu po ní.

„H u b b a r, detektiv.“

„Jaké to zatáčky dělá!44 vece inspektor. „Věděl jsem, že nám nastává těžký úkol, ale slona dostaneme přece.“

„Na stanici flowerské N. Y.: 9 dop.

„Šel jsem po stopách tři míle na západ. Jsou široké, hluboké a nepravidelné. Setkal jsem se právě se statkářem, jenž praví, že to nejsou stopy slonovy. Jsou prý to díry, které loni v zimě vykopal pro sazenice košatých stromu, když byla půda zmrzlá. Rozkažte, co mám dělat.

„D a r l e y, detektiv.“

„Aha! spojenec zlodějů! Věc se zaplétá,“ pravil inspektor.

Diktoval Darleyovi tento telegram:

„Zatkněte toho člověka a přinuťte jej, aby vyzradil své tovaryše. Jděte dále po stopách . . . až k Tichému oceánu, třeba-li.

„Šef Bl u n t.“

Další telegram:

„V Coney Pointu P.: 8:45 dop.

„Dnes v noci vyloupěna zdejší plynárna a odcizeny tříměsíční nezaplacené účty za plyn. Jsem na stopě a jdu po ní.

„Murphy, detektiv.“

„Nebesa!“ zvolal inspektor, „což by byl sežral i účty za plyn?“

„Nevědomky — ano; ale k výživě se nehodí. Viděti aspoň, že je v úzkých.“

Po té došel tento rozčilující telegram:

„V Ironvillu N. Y.: 9:30 dop.

„Právě jsem přibyl. Zdejší ves poděšena. Slon proběhl tudy v pět hodin ráno. Někteří praví, že mířil na západ, někteří praví, že na východ, někteří že na sever, někteří že na jih — všichni pak říkají, že neměli kdy povšimnouti si směru bedlivěji. Zabil koně; vzal jsem si kousek za doklad. Zabil ho rypákem; z povahy rány soudím, že jej udeřil z leva. Z polohy koně pak soudím, že se slon pustil na sever podle trati berkleyské dráhy. Je čtyři a půl hodiny přede mnou; leč vydám se bezodkladně po jeho stopě.

„H a w e s, detektiv.“

Vykřikoval jsem radostí. Inspektor trval v nepohnutosti jako socha. Stiskl pokojně zvonítko. „Alarichu, pošlete sem kapitána Burnsa.“ Burns přišel.

„Kolik mužů je v okamžité pohotovosti?“ ..Devadesát šest, pane.“

„Pošlete je hned na sever. Ať se soustředí podle trati berkleyské dráhy severně od Ironvillu.“

„Ano, pane.“

„Ať vykonají své pohyby v největší tajnosti. Jakmile druzí se odprázdní, mějte je pohotově.“ „Ano, pane.“ . „Jděte!“ „Ano, pane.“ Tu došel jiný telegram:

„V Sage Corneru N. Y.: 10:30.

„Právě jsem přibyl. Slon proběhl tudy v 8:15. Všichni prchli z města kromě strážníka. Slon neuhodil patrně po strážníkovi, nýbrž po lampovém kúlu. Zasáhl oba. Vzal jsem si kousek strážníka za doklad.

„S t u m m, detektiv.“

„Slon se tedy obrátil k západu,“ pravil inspektor. „Však nám přece neunikne, neboť moji lidé jsou všude roztroušeni po oné končině.“

Další telegram zvěstoval:

„V Gloversu: 11:15.

„Právě jsem přibyl. Ves opuštěna kromě nemocných a starců. Slon proběhl tudy před třemi čtvrtmi hodiny. Konala se právě velká schůze proti střídmostníkům; slon vstrčil rypák do okna a zaplavil shromážděné vodou z kašny. Někteří se jí nalokali — od té doby již zemřeli; několik pak se jich utopilo. Detektivové Cross a O’Shaughnessy prošli místem, ale se slonem se minuli, míříce na jih. Všechno okolí na mnoho mil přestraseno — lidé prchají z domovů. Kamkoliv se vrtnou, všude se potkávají se slonem, a mnoho jich bylo usmrceno.

„Brant, detektiv.“

Div jsem slz neproléval, jak mě ta spousta rmoutila. Než inspektor pravil pouze:

„Vidíte, svíráme ho kolem dokola. Cítí naši přítomnost; odbočili zase na východ.“

Avšak další znepokojivé zprávy byly ještě pro nás v záloze. Telegraf oznámil tuto:

„V Hoganportu: 12:19.

„Právě jsem přibyl. Slon proběhl tudy před půl hodinou, plodě nejhroznější děs a rozruch. Slon pádil zběsile ulicemi; dva olovníci šli svou cestou; jeden zabit — druhý prchl. Všeobecná lítost.

„O’F l a h e r t y, detektiv.“

„Teď je zrovna uprostřed mezi mými lidmi.“ prohodil inspektor. „Nic už ho nespasí.“

Došla ještě řada telegramův od detektivů, roztroušených po New Jersey a Pensylvánii, kteří se brali po stopách, záležejících ve vypleněných stodolách, továrnách a knihovnách nedělních škol, s velkými nadějemi, dostupujícími vskutku jistoty. Inspektor pravil:

„Přál bych si, abych se mohl s nimi dorozumět a poslati je na sever; ale je to nemožná věc. Detektiv přichází jen na telegrafní úřad, aby odeslal zprávu; pak je zase ten tam, a člověk neví, kde by ho zastihl.“

V tom došla tato depeše:

„V Bridgeportu Ct.: 12:15.

„Barnum nabízí ročně 4000 doll. za výhradní právo užívati slona za

pohyblivý návěštní štít potud, pokud ho detektivové nevypátrají. Chce naft lepití cirkusové oznamy. Žádá za neprodlenou odpověď.

„Baggs, detektiv.“

„To je zhola nesmyslné!“ zvolal jsem.

„Ovšem že jest,“ přisvědčil inspektor. „Pan Barnum, který domýšlí se býti tak schytralým, patrně mne nezná — ale já ho znám.“

Po té diktoval tuto odpověď na depeši:

„Nabídka páně Barnumova se zamítá. Ať dá 7000 dollarů, sice nic.

„Šef Blunt.“

„Tak. Nebude nám dlouho čekat na odpověď. Pan Barnum není doma; je na telegrafním úřadě — tam bývá, když mu běží o rychlý obchod. Za tři . . .“

„P ř i j a t o . P . T . B a r n u m .“

Tak zacinkal telegrafický přístroj, přerušiv inspektorovi řeč. Nežli jsem měl kdy poznamenali něco o této zvláštní příhodě, uvedla moje myšlenky v jiné a velmi trapné koleje lato depeše:

„V Bolivii N. Y.: 12:50.

„Slon přihnal se sem od jihu a proběhl tudy v 11:50 směrem k lesu, rozprášiv cestou pohřební průvod a ztenčiv počet truchlících o dva. Obyvatelé vystřelili naň několik malých dělových kulí a pak utekli. Detektiv Burke a já přibyli jsme sem za deset minut po té, leč pokládajíc několik vyhlubenin za šlepěje slonovy zmařili jsme hodně času; posléze však uhodili jsme na pravou stopu a dali se po ní do lesa. Spustili jsme se potom na ruce a kolona, a majíc bedlivé oko na stopu sledovali jsme ji až do houštiny. Burke byl napřed. Na neštěstí bylo zvíře stanulo a odpočívalo; tak stalo se, že Burke pozoruje stopu se skloněnou hlavou vrazil slonovi do zadních noh prve, než postřehl jeho blízkosti. Burke vyskočil ihned na nohy a chytiv slona za ocas zvolal radostně: ‚Má jest od . . .‘ Ale nedopověděl, neboť jediný úder pádným rypákem roztrávil statečného chlapíka na padrť. Dal jsem se na útěk, a slon otočiv se stíhal mě až na kraj lesa se strašlivou rychlostí, i byl bych nevyhnutelně ztracen býval, kdyby v tom nebyl se tu zase šťastnou náhodou vyskytl pohřební průvod a neupoutal k sobě jeho zřetele. Právě se dovidám, že z toho pohřebního průvodu nic nezůstalo; na tom však nehrubě sejde, neboť je tu hojnost látky na jiný. Zatím slon opět zmizel.

„Mulrooney, detektiv.“

Neslyšeli jsme již žádných zpráv krom od horlivých a spolehlivých

detektivů, roztroušených po New Jersey, Pensylvánii, Delaware a Virginii — kteří sledovali vesměs čerstvé a mnohoslibné stopy — až došel nedlouho před druhou hodinou odpolední tento telegram:

„V Baxter Centru: 2:15.

„Slon byl zde jsa polepen cirkusovými návštěvními a rozprášil processí, povaliv mnoho lidí a zraniv mnoho jiných, kteří jsou nyní na cestě do lepšího života. Občané jej chytili, zavřeli a postavili k němu stráž. Když jsme brzy potom detektiv Brown a já přibyli, vstoupili jsme do ohrady a zkoumali totožnost slonovu dle fotografie a popisu. Všecky známky shodovaly se zúplna kromě jedné, které jsme nemohli viděti jizvu po bouli na podpažku. Chtě nabyti jistoty Brown vlezl pod slona podívat se a byl ihned zahuben — to jest, hlava mu rozšlápnuta a rozdrcena, tak že z ní nezbylo ničeho. Vše se dalo na útěk; tolikéž slon, jenž oháněl se na právo i na levo velmi účinně. Uprchl, ale zůstavil po sobě stopy krvácejí z ran od dělových kulí. Bude zase dojista přistižen. Vyrázil na jih hustým lesem.

„Brant, detektiv.“

To byl poslední telegram. Se soumrakem spustila se mlha tak hustá, že na tři kroky nebylo nic rozeznati. Mlha trvala celou noc. Prámy i dostavníky zastavily jízdu.

III.

Nazejtří ráno byly noviny samé detektivní theorie jako den před tím; rovněž líčily dopodrobna všechny naše truchlivé události a ještě mnoho jiných, o nichž dostaly zprávy od svých telegrafických dopisovatelů. Sloupce byly do třetiny vytištěny tučnými literami v oči bijícími, tak že mi srdce usedalo, když jsem je četl. Namnoze zněly v tento smysl:

„Bílý slon v širém kraji! Postupuje dál osudným pochodem! Celé vsi opuštěny předěšenými obyvateli! Bledá hrůza jde před ním, smrt' a spousta za ním! Za těmi pak detektivové. Stodoly rozmeteny, továrny vydrancovány, sklizně pohlceny, veřejné schůze rozprášeny, a vše provázeno krupobitím, jehož nelze popsati! nejznamenitějších detektivů ve sboru! Theorie náčelníka Blunta !“

„Výborně,“ pravil inspektor Blunt, div radost na jevo nedávaje, „toť velkolepé! To jest nejkrásnější případ, jaký se kdy detektivnímu sboru nahodil. Hlas o něm roznese se až na kraj světa a dochová se do nejpozdějších časův a mé jméno s ním.“

Pro mne však nebylo to nic radostného. Bylo mi, jako bych se byl sám dopustil všech těch krvavých zločinův, a jakoby slon byl toliko mým neodpovědným prostředníkem. A jak se množila jich řada! Na jednom místě „vmísil se do volby a usmrtil pět podvodných voličů.“ Tento čin dovršil zabitím dvou ubožáků, jménem O'Donohna a Mc-Flannigana, kteří „teprve den před tím našli útulek v domově utiskovaných ze všech zemí, a právě když vykonávali poprvé vznešené volební právo amerických občanů, byli zasaženi nelitostnou rukou rány siamské.“ Jinde „obořil se na potřeštěného sensačního kazatele, osnujícího pro nastávající období hrdinské útoky na tanec, divadlo a jiné věci, jež se nemohou brániti, a rozšlápl jej.“ A jinde zase „zabil agenta s hromosvody“. A tak rostly jeho zločiny do rozměrů krvavějších a krvavějších i srdceryvnějších. Šedesát osob přišlo o život a dvě sté čtyřicet k poranění. Veškeré zprávy vydávaly spravedlivé svědectví obratnosti a horlivosti detektivův, a všechny dokládaly na konec, že „tři sta tisíc občanův a čtyři detektivové viděli strašlivé to Zvíře, a dva z těchto že byli zahubeni.“

Lekal jsem se, až uslyším opět cinkot telegrafického přístroje. Za nedlouho

hrnuly se zprávy, na štěstí však byl jsem sklamán jich zněním. Nabytl jsem v brzku jistoty, že všeliká stopa po slonovi se ztratila. Podařilo se mu v mlze vyhledati si nepozorovaně dobrou skrýši. Telegramy z míst nej nesmyslněji od sebe vzdálených zvěstovaly, že ohromné tmavé těleso bylo tam v mlze zahlédnuto v tu a tu hodinu a že to byl „mimo vši pochybu slon“. Toto ohromné tmavé těleso bylo zahlédnuto v New Havenu, v New Jersey, v Pensylvánii, ve vnitru New Yorka, v Brooklyně, ba i v samém městě New Yorku! Ale všude to ohromné tmavé těleso rychle zmizelo, nezůstavivši sledu. Každý detektiv četného sboru, roztroušeného po tomto rozlehlém území, posýlal zprávu přes tu hodinu, a kde který a každý z nich měl nějakou stopu a sledoval něco a byl tomu v zápětí.

Avšak den minul bez jiného výsledku.

Druhý den rovněž.

Následující tolikéž.

Novinářské zprávy zněly již jednotvárně, líčíce okolnosti nic neznamenající, stopy k ničemu nevedoucí, a theorie, které již bez mála vyčerpaly živly, jež působí překvapení, napjetí a příjemný úžas.

K radě inspektorově zdvojl jsem odměnu

Uplynuly další čtyři neúspěšné dni. Potom stihla bolestná rána ubohé, trmácející se detektivy, odepřelit novináři otiskovati jich theorie, řkouce chladně: „Dejte nám pokoj.“

Za dvě neděle po slonově zmizení zvýšil jsem odměnu k radě inspektorově na 75.000 dollarů. Byla to velká suma, leč cítil jsem, že bych obětoval raději všechno své soukromé jmění, než pozbyl důvěry své vlády. Co se detektivové ocitli v nesnázích, od té doby noviny pustily se do nich a tepaly je nejpichlavějšími posměšky. Tím podnítily písničkáře k tomu, že strojili se za detektivy a honili na jevišti slona způsobem co nejpitvornějším. Karikaturisté kreslili detektivy obzírající krajinu dalekohledy, zatím co jim slon krade za zády jablka z kapes. Odznak detektivů byl jim vítaným lupem pro všelijaké směšné obrázky — viděli jste zajisté ten odznak, vytištěný zlatém na hřbetě detektivních románů — je to vyvalené oko s heslem: „My nikdy nespíme!“ Poručili-li si detektivové něco piti, vytasil se hostinský, chtějící se zablýsknouti vtípem, se zastaralou průpovídkou, táže se: „Přejete-li si něčeho k protříbení zraku?“ Ovzduší bylo prosyceno sarkasmy.

Ale při tom při všem jeden muž zůstal klidný, nepohnutý, neoblomný. To bylo to srdce-dubové, vrchní inspektor. Jeho smělé oči nikdy se nezasmušily. jeho pokojná ubezpečilost nikdy se neviklala. Říkal stále:

„Jen ať vtípkují; kdo se směje naposledy, ten se směje nejlépe.“

Můj obdiv pro tohoto muže vzmožil se na jakousi zbožnou úctu. Byl jsem mu pořád po koku. Jeho kancelář byla mi od začátku nepříjemným místem a stala se mi ponenáhlu mučírnou. Než snesl-li to on, myslil jsem, že to snesu i já, aspoň potud, pokud dovedu. Pročež přicházel jsem pravidelně a čekal jsem, jsa jediným nezavěcencem, jenž zdál se býti s to. Kde kdo divil se mé houževnatosti, a nejednou domníval jsem se již, že musím utéci, ale v takovou chvíli pohlédl jsem na tu klidnou a patrně nepohnutou tvář a vytrval jsem.

Asi za tři neděle po zmizení slonově, když jsem se chystal jednou ráno vyjevit mu svůj úmysl, že spustím vlajku a ustoupím, veliký ten detektiv potlačil jej v zárodku, navrhnuv nový a mistrovský tah.

To byla smírná shoda s lupiči. Vynalézavost tohoto muže předčila nade vše, co jsem byl kdy poznal, a událo se mi již důkladně poznati nejbystřejší duchy na světě. Vyslovil přesvědčení, že za 100.000 doll. provedl by narovnání a dostal zase slona. Privil jsem, že se mi snad podaří sehnati tu sumu; ale jak by pak pochodili ubozí detektivové, kteří se tak poctivě namáhali? Odpověděl:

„Při smírné shodě připadá jim vždy polovice.“

Tato slova vyvrátila mou jedinou, námitku, a inspektor napsal dva lístky tohoto znění:

„Milá paní! Váš manžel vydělá si veliké peníze (a je před zákonem úplně bezpečen), dostaví-li se hned ke mně.

„Š e f B l u n t.“

Jeden z těchto lístků poslal po svém důvěrníku „vážené choti“ „cihláře Duffye“ a druhý vážené choti „červeného Mc Faddena“.

Asi za hodinu došly tyto urážlivé odpovědi:

„Vi stari blázne: červení Mc Duffý je nebožtik už dvje léta.

„Bridget Mahsneyová.“

„Šefe netopýře! Červený Mc Fadden byl obješen před osmnácti měsicy. Kašdi osel to ví, jenom detektiv ne.

„Mary O'H o l i g a n o v á.“

„Toho jsem se již dávno domýšlel,“ prohodil inspektor; „toto přiznání svědčí o neomylnosti mého tušení.“

Sotva mu selhal jeden prostředek, měl už pohotově jiný. Napsal ihned do zítřejších novin oznámení, jehož opis jsem si schoval.

„A. — xwblv. 242 N. Tjnd — fz 328 wmlg. Ozpo, —; 2 ml ogw.. Mum.“

Pravil, je-li zloděj na živu, to že jej přiměje dostaviti se na obvyklé místo. Dále mi vyložil, že na tomto obvyklém místě vyřizují se všechny obchodní záležitosti mezi detektivy a zločinci. Tato schůze byla ustanovena nazejtří o dvanácté v noci.

Do té doby nebylo nic činili, i odešel jsem nemaře času z kanceláře a byl jsem tomu opravdu povděčen.

Nazejtří v noci o jedenácté přinesl jsem 100.000 doll. v bankovkách a odevzdal je do vlastních rukou šéfovi, který brzy potom odešel se zášlehem bývalé pevné ubezpečilosti v očích. Hodina takměř nesnesitelná dovlékala se sklonku, když jsem zaslechl jeho vítané kroky, i vyskočil jsem s bezdechým napjetím a potácel se mu v ústrety. Jak vítězně zářily mu bystré oči! Pravil:

„Shodli jsme se! Vtipkáři budou zítra zpívat jinou písničku! Pojd'te za mnou!“

Vzav hořící svíčku sestoupil do prostranného klenutého přízemku, kde spávalo šedesát detektivův, a kde jich v tu chvíli hrálo asi dvacet v karty pro ukrácení času. Kráčel jsem v patách za ním. Zamířil rychlým krokem do tmavého odlehlého kouta, a právě když zalykaje se hrozným puchem klesl jsem ve mdlobách k zemi, klopýtl inspektor o natažené nohy mohutného tělesa, i zaslechl jsem ještě, jak padaje vykřikl:

„Naše vznešené povolání je zachráněno. Zde je váš slon!“

Ondesli mě nahoru do kanceláře a vzkřísili karbolovou kyselinou. Všechn detektivní sbor nahnul se dovnitř, i strhl se na chvíli takový vítězný jásot, jakého jsem jakživ neviděl ani neslyšel. Posláno pro zpravodaje, otevřeny košíky se šampaňským, pronášeny přípitky, nadšené tisknutí rukou a vzájemné blahopřání neměly konce. Rozumí se, že šef byl hrdinou hodiny, a jeho blaženost byla tak úplná a zasloužená lakovou trpělivostí, důstojností a neoblomností, že bylo mi radostí na ni se dívati, ačkoli jsem byl žebrákem bez domova, můj drahocenný svěřenec mrtev a mé postavení ve službách mé vlasti ztraceno, neboť nemohla

nevzejiti víra, že jsem sklamal velikou důvěru ve mne skládanou toliko svou osudnou nedbalostí. Nejedno výmluvné oko jevílo svrchovaný obdiv pro šéfa, a ne jeden detektiv zamručel: „Pohleďte naň — učiněný král svého povolání. — Dejte mu jedinkou stopu, nic více, a cokoli je skryto pod sluncem, on vypátrá.“ Rozdělení 50.000 doll. provázeno příjemným vzrušením; když bylo po dělení, šef vstrčiv svůj díl do kapsy proslovil malou řeč, kterou skončil těmito slovy: „Užijte těch peněz, hoši, neboť jste si jich dobyli, a což váží více, dobyli jste povolání detektivů nehynoucího jména.“

V tom došel telegram tohoto znění:

„V Monroe Mich.: 10 odp.

„Poprvé během tří neděl uhodil jsem na telegrafní úřad. Bral jsem se koňmo tisíc mil po těch šlépějích samými lesy až sem; jsou den ode dne silnější, větší a čerstvější. Buďte bez starosti — do téhodne dostanu slona. Jest už dojista mrtev.

„Darley, detektiv.“

Šef provolal třikrát slávu „Darleyovi, jednomu z nejbystřejších chlapíků ve sboru,“ a pak nařídil, aby byl telegraficky povolán domů a obdařen svým dílem odměny.

Tak skončila tato podivuhodná příhoda s ukradeným slonem. Nazejtří noviny oplývaly zase chválou s jedinou ničemnou výjimkou. Tento list psal: „Velký jest detektiv! Je třeba trochu zdlouhavý, má-li najíti maličkost, jako jest ukradený slon — honí se třeba za ním celý den a spí s jeho hníjící mrchou celou noc po tři neděle, ale konečně ho přece najde — ač podaří-li se mu přiměti člověka, který jej ukradl, aby mu ukázal to místo!“

Ubohý Hassan byl pro mne navždy ztracen. Dělové koule poranily ho smrtelně. Zalezl v mlze do toho nevlídného zákoutí, a tam jsa obklíčen nepřáteli a v ustavičném nebezpečí, že bude vypátrán, hynul hladem a bolestí, až jej smrt z útrap vysvobodila.

Vyrovnaní stálo mě 100.000 dollarů; detektivní výdaje páčily se na 42.000 doll.; neucházel jsem se již nikdy o místo u své vlády; jsem zničený člověk a toulám se světem — ale můj obdiv pro toho muže, jež pokládám za největšího detektiva, kterého kdy země zrodila, neochabl až podnes a neochabne až do mého skonu.